

KARYS

Eina sykį į savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 aukš.,
6 mėn. 20 aukš., 12 mėn.
35 aukš. Atskiri numerai
— 30 skaitikė —
Adresas: Krašto Apsaugos
Ministerija. «Kario»
Redakcija.

Nr. 48 (80)

Kaunas, 1920 m., gruodžio mėn. 2 diena.

II metal.

Lapkričio 30 d. 24 val. karo veikimai fronte sulaukyti.

Kaip sužinoti apie tarnaujančius kariuomenėj?

Žinių (žuvo, sužeistas, kur tarnauja) duoda GEN. ŠT. R. SK. SUDĖTIES DALIS. Kas iš civilių paštui siunčia padėsimų, privalo įdėti 50 sk. pašto ženklą.

Aukos.

Amerikos lietuviai piliečiai, gyvenantieji Kaune, dviejų metų mūsų armijos sukaktuvių š. m. Lapkričio 23 dienoje skaitlingai susirinko nutarti kokių būdu atėti pagalbą mūsų kariuomenės sanitarijoms reikalams. Susirinkimas išrinko nuolatinį komitetą iš penkių asmenų (Rutkauskas, Vereckis, Adžgis, Česnulis ir Kaupas), kuris organizuos visokiais būdais tos pagalbos teikimo mūsų armijai ir susisieks šiuo reikalu su Amerika. Kitas komitetas iš trijų asmenų (Ambraziūnas, Adžgis ir Kondrotas) išrinktas čia velti aukoms rinkti. Nepraėjo nei 24 valandų, kaip pradėjo plaukti aukos. Sekantieji piliečiai, pasizadėdami ir toliau savo lėšomis šelpiti kariuomenės sanitarijus reikalus, šiuo momentu neatidėtinoms karo ligoninės reikalams pristatė sekancias sumas:

Konstantas Norkus, Baltijos valstybių Finansinės Korporacijos atstovas Lietuvoje	10000	auks.
B. Mastauskas	1000	"
Dr. A. K. Rutkauskas	1000	"
Pr. Viraks	1000	"
R. Adžgis	500	"
J. Canys	300	"
A. Vereckis	200	"
B. Kondrotas	200	"
P. Norkus	200	"
K. Česnulis	150	"
A. B. Stankevičius	150	"
J. Kaupas	100	"
J. Valvada	100	"
K. Ambraziūnas	100	"
M. Letukas	100	"
P. Lapinskas	100	"
M. Dusevičiūtė	25	"
A. Stanius	200	"

Viso labo . . . 15525 aukš.

Beto kunigas J. Kudirka paaukavo 40 kryžių sienoj kabinamų ir 100 blūdų bendroj sumoj 3650 aukš. Nurodytiems gerbiamiesiems piliečiams išreikšdamas pagarbą tariu širdingiausį ačiū.

Vyriausias Armijos Gydytojas
Generolas-Lieutenantas Nagevičius.



Padėka.

Gerbiamam tautiečiui Amerikos Lietuvių Prekybos B-vės prezidentui Jonui Romanui už gausią auką 9-10 pėst. L. K. Vytenio pulko švietimo reikalams (penkis šimtus aukščių) pulko karių vardu tariu širdingą ačiū.

Viršila Vitkauskas Leonas

Pulko švietimo Komisijos sekretorius ir Medalininkas.
Veikiantoji armija.
10. 11. 20.



Neitralė zona.

Lietuvių ir Lenkų Valdžioms
Notos.

1920 m. lapkričio 29 dienos protokolo 3 paragrafa turintu Tautų Sąjungos Karinė Kontrolės Komisija tiksliai pravedė sekancias sienas neitrali zonai, kuri turi būti tarp Lietuvių armijos ir Želgovoškio dalių nustatyta:

1-s iš Lietuvių pusės:

Linija eina per: Jokiance*, Strzelciszki, Kalance, Spengliniki, Kol. Panaszyszki, Zukleje, Solowjiszki, Spindzle, Strawka, Sztarejnia, Dowgierdziski, Chowszczyzna, Nowe-Pole, 218, Kacieliszi, 229, 189, Sejbutany, Mlynek, geležinkelio tiltas ant upės Brazolia (kairysis krantas), Amerinis, Podolesie, Vilijos kairysis krantas iki Wolejkiszki, Wičuny, Dowbariszki, Uzuzele, Pasieki, Rymucie, Sznipance, Okmiancy Antonowo, Kiemięle, Uliczany, Pojodzie, Jodziszki, ežero Gledrojcie vakaru ir šiaurės krantas, Janczury, Miezanca, Ežero Oswie šiaurės krantas iki Olka, Ežero Boloma šiaurės krantas, Labejszyszki, Janiszki;

2-s iš Lenkų pusės:

Linija eina per: Deksznie, Mosty, Orance, Stoffs Rudziszki, Obale, Jelenowo, 178, kelias nuo aukštumos 178 į Stary-Mlyn.

* Vardai parašyti, kaip dabar vartojamose žemėlapiuose parašyta.

Oaj, Sejm-ny, (j šlaure nuo aukštumos 171), Olsoky (ties aukštuma 201) Kniazowszczyna, Donity, Miciuny, Lozdzieny, Jateliuny, Brazola, Sumance, Vilijos dešinysis krantas iki Podworzance, Pokalnie, Siberowka, Plekiszki, Jawniuny, Birki, Kwekce, Migucie, Nugary, Naruniszki, Burkile, Jakubance, Swindaryszki, Klejdaniele, Pokirny, Majrance, Podubinki, Maciejewa, Orniany.

(Vokiečių žemėlapis 1:1000000, Rusijos vakarai.

Šias sienas iš kiekvienos pusės reiškia pačių paskutinių sargybų linija.

Pozicijų linijos pakeitimas sekantis: iš aukščiau nurodytų sienų, turi būt pabaigta iki 1920 m. gruodžio m. 3 d., 12 val. d. ir pranešimas apie įvykdinimą privalo būti pristatytas Komisijai per abiejų valdžių atstovus gruodžio 4 d.



Drausmė.

Gal nevienam mūsų kariuomenės kyla klausimas, kam kariuomenėje tokia aštri, tiesiog žiauri drausmė? Bet drausmė yra pamatas, kuriuo remiasi kiekviena armija. Joki kariuomenė be jos negali laikytis. Pavyzdžiui gali būti, kad ir rusų armija: revoliucijos metu, įmant viršū, bolševikams, buvo panaikinta rusų kariuomenėje drausmė. Ir kas gi atsitiko? Ogi pradėjo irti ir kariuomenė: kareiviai pakriko ir pradėjo traukti namo, pardavinėti ginklus ir valdžios turtą. Tai matydami patys bolševikai, kurie pirmiau agitavo prieš drausmę, įstebę Raudonąją armiją, kurioje drausmė dar žiauresnė, negu kur kitur: mirties bausmė raudonojoje armijoje, tai paprastas dalykas.

Pas mus drausmė nėra tokia žiauri, bet ir mes negalime be jos apsieiti. Juk kiekvienas karys yra žmogus, ir kaip žmogus, gali daug ko nemėgti, nenorėti, neklausyti, ir jeigu tai jam leistume, tai ir mūsų kariuomenė taip iširtų, kaip kad rusų iširo. Bet, kad drausmė būtų teisinga ir vienoda visoms kariuomenės dalims, yra nustatytos tam tikros drausmės taisyklės, kurios surašytos drausmės statute.

Tam tikslui jau 1919 m. mūsų kariuomenei buvo išleistas trumputis „Lalkinasis drausmės statutas“. Bet jis negalėjo patenkinti mūsų kariuomenės dėl savo trumpumo: daug kas liko neaišku. Bet tas drausmės statutas ir buvo tik „lalkinasis“. Tiems neaiškumams pašalinti, 1920 metais, buvo išleistas platesnis ir jau pastovesnis „Drausmės statutas“. Iš jo mes žinome, kad „karinė drausmė reikalauja iš kiekvieno kario, neatsižvelgiant kokio jis laipsnio arba kokią vietą užima, griežtai ir tikrai vykdyti karo įstatais nustatytas taisykles ir neprieštaraujant pildyti savo vyresnybės įsakymus, kaip karo, taip ir taikos apylostose. Išskiriant vien tuos atsitikimus, kada viršininkas valdomajam įsako padaryti aiškiai nusikaltimą darbą“. Pavyzdžiui, jeigu viršininkas lieptų išplėsti valdžios sandėlį, tai karys ne tik gali, bet ir turi neklausyti. 3 str. skaitome, kad „viršininkai neturi teisės nebausti valdomųjų dėl jų nusikaltimų“. Vadinasi, kam nors nusikaltus jo viršininkas, kad ir nenorėtų, dėl kurios nors priežasties bausti, vistiek turi tai padaryti. Nenubaudęs valdomojo viršininkas gali būti pats už tai baudžiamas. Viešai ir griežtai pasipriešinusius ir įsakymų nepildančius valdinių viršininkas gali bausti net pajėga ir ginklu ir už tos bausmės išdavęs neatsako. Už labai svarbius nusikaltimus viršininkas atiduoda savo valdinių teisėms, už mažesnius gi, taip vadinamus drausmės pažeidimus, baudžia pats savo valia. Bet, kad

viršininkas nenubaustų per sunkiai, tam tikslui „Drausmės statutas“ nustato, kokias drausmės pabaudas gali uždėti viršininkas savo valdiniam. Nevienodai ir baudžiami kareiviai, puskarininkai ir karininkai todėl, kad aukštesnio laipsnio, kariui kaip labiau išsilavinusiam, užtenka mažesnės ir pabaudos. Dar gi to paties laipsnio karius ir už tokį pat nusikaltimą gali nubausti nelygiai ir nevienodai, žiūredamas žmogaus būdo ir išsilavinimo; nes vienam papėikimas žodžiu yra bausėnis, negu kitam areštas.]

Juo didesnė yra kariuomenės dalis, tuo sunkiau yra ją valdyti, todėl didesnių dalių vadams duodama didesnės teisės bausti.

Kadangi viršininkas, kaip ir kiekvienas žmogus, gali apsirikti ir neteislingai arba persunkiai nubausti, arba kaip kitaip nuskausti valdinį, taigi „kiekvienas karys turi teisės skųstis dėl neteisėtų pabaudų, teisių suvaržymo ir neaprupinimo maistu bei rūbais“. Bet, kad tokie skundai neįneštų netvarkos kariuomenės gyvenimui, „Drausmės statutas“ nustato kada, kaip ir kam galima skųstis.

Dabar turime frontą, su priešais lenkais karijujame. Todėl ypatingai šią valandą turime laikytis drausmės. Būsime drausmingi — būsime galingi, ir priešą š Lietuvos greičiau išvysim. K — as.



Šalin priešai!

Visi žino, kad ten, kur legionai ateina, tuojau trigubai ir daugiau kyla valgomųjų daiktų ir kitų prekių kainos. Tuojau prasideda ten badas, nedarbas, persekiojimas visų, kas tik nekalba lenkiškai. Gera gyventi ten tik lenkams dvarininkams ir jų sūneliams, tarnaujantiems legionuose oficeriais. Tada vienas tik gėdas apie lenkų artinimos kurion nors vieton — varyte varo ramius gyventojus iš jų gimtųjų pastogių, nes kam gi malonu susitikti su plėšiku legionieriu. Tai kaip kitados senovėj nuo laukinių nuožmųjų totorių, bėga dabar nekarta žmonės nuo bestartinančių lenkų gilyn į Lietuvą, po Lietuvos valdžią ir kariuomenės apsaugą. Net ir lenkiškai kalbantieji Lietuvos piliečiai, kurie nėra dar virte savo krašto išdavikais, keikia tuos savo „išvaduotojus“, kam jie lenda į Lietuvos žemę, kur jiems ir sotu, ir pigu, ir laisva, ir valdžia teisinga, ne kokia skriaudėja.

Gerai žino apie tokį Lietuvos visuomenės nusistatymą ir ūpą lenkų legionų vadai. Žino, kad jų pas mus laukia, kaip laukia žmonės vagių arba plėšikų. Tai stengias nors kuo pateisinti savo grobišką veržimąsi Lietuvon, kad bent kiek žmonių nuomone savo pusėn palenkus. Teisybę kalbėdamos, žinoma, nepasiteisinsi, jeigu toji teisybė ne tavo pusėj. Reikia tautai meluoti. Ir meluoja jie išsiuose. Aptai neseniai paskleidė jie Kaune „Vidurinės Lietuvos“ kareivių vardu atsisaukimą, kuriame šlaip stengiasi save teisinti, o Lietuvos valdžią kaltinti.

Lietuvos valdžia (kaip jie vadina „Kauno valdžia“), vokiečių ir bolševikų padedama, uždejęsi, girdi, pančius Vilniaus ir Kauno žemėms. Ji nuo pat pradžios persekiojanti Lietuvos piliečius — lenkus, laikinai juos Kauno kalėjime, uždarinėjusi lenkų mokyklas ir draugijas, draudusi net poterius lenkiškai kalbėti.

Tų priekaištų melagingumas toks aiškus, kad ir kalbėti dėl jų nėra ko. Lenkai Lietuvoje turi ir savo draugijų, turi mokyklų pradedanųjų ir gimnazijų. Lenkiškai ne tik niekas nedraudžia jiems poterlauti, bet ir kalbėti gali kiek tik tinkama (Laisvės Alėjo) Kaune gali kiekvienas dėl to įsitikinti). O jei tas lenkas sėdėjo kalėjime, tai tik tie, kurie norėjo Lietuvoje maištas kelti. Tokius kiekvieną valdžia kalėjimo nesna kiša.

Toliau jie sako, kad Vilniuj Lietuviams užėmus darbininkai, ypačiai gelžkeliščiai, nustoje duonos ir lenkų kalba buvusi užginta.

Cia irgi melas ant melo užgriozdytas. Nes gelžkeliščiai, kurie tik norėjo su Lietuviais dirbuotis dirbo savo vietose visą laiką, gi visi kiti darbininkai dabar, lenkams Vilnių valdant, daug sunkiau darbo gauna. Lenkų gi kalbos netik nemanė niekas ginti, bet kiekvienas ja galėjo susikalbėti su mūsų valdininkais ir komendantūrose ir visur. Visai kas kita dabar Vilniuje dedasi: visose įstaigose viešpatauja vien lenkų kalba. Kažin ar rastusi bent viena įstaiga, kurioje galima būtų žmonėms susikalbėti ne lenkiškai, bet pavyzd. lietuvių kalba, arba kitomis vietinėmis kalbomis?

Vadindami save „tikrais Lietuvos sūnumis“, Želigovskio kareiviai sakosi atėję Vilniun, ne kaip grobikai, jie tik sugrįžę į „savo gimtinį kraštą“, kaip jo teisėti ir amžini gaspadoriai“, bendrai su Lietuviais bendros tėvynės statyti.

Deja, gyvenimas ką kita sako: būtent, kad Želigovskio kariuomenėj veik visi kareiviai yra kilę iš Varšavos, Liublino gubernijų, o net ir iš Poznanės ir Galicijos. Taigi Vilnius visai nėra jų „gimtinės“ kraštas. „Gaspadoriais“ tikrai norėtų jie čia būti, bet jei tai ir pavyktų, kuriam laikui, tai visgi „teisėtais gaspadoriais“ niekad nebus, nes atėjo čia prievarta, puldami be jokio pamato ir teisės ramią lietuvių tautą.

Dar jie giriasi esą vieno su mumis tikėjimo broliai. Taip, jie yra vieno tikėjimo, tačiau, nežiūrint to, plėčiau pagonių, žudo, užmušinėja katalikų kunigus lietuvius, kaip tai buvo daugely vietų. Trakų ap. Pagaliau vokiečių ar yra beveik pusė katalikų, kodėl gi lenkai taip nenori jų valdžios ant savo galvos? Delto, kad tikėjimas yra kas kita, o tautybė vėl kas kita. Katalikų tikėjimo daugel yra tautų pasaulyje, bet kiekviena jų nori pati savęs valdyti, būti laisva. Taigi ir lietuviai niekuomet nesutiks, kad juos valdytų lenkai, nors ir tokie pat katalikai, kaip lenkai nenorėtų turėti pas save Bavarijos vokiečių katalikų valdžios.

Skaudžiai apsirinka ponai legionininkai, jie mano lietuvių visuomenę suklaidinti tokiais savo melais. Visa Lietuva stojo į mirtinę kovą šaukdama galingai: Šalin veidmainingi grobikai!

Pulko Vadas majoras Čaplikas apie savo nelaisvę.

23.IX.20 8 val. palei Kapčiamiestį buvau paimtas lenkų nelaisvėn. Čionai buvo paimtų mūsų 70 kareiv. Nuo pat pradžios elgimas buvo žiaurus: leškojo gliukų, bet rade pinigų, atimdavo. Rūbus nuo ko atėmė visai, kam davė savo suplyšusius, bet pakelyje į Seinus ir senus atėmė. Lenkų oficeriai matė kaip prie jų akių buvo plėšiami kareiviai, bet nieks nepastebėjo, kad negalima. Atvykus į Seinus, Seinų lenkų komendantas viešai leido plėšti lietuvius, tuomet buvo apiplėšti ir karininkai. Nuo kareivių nuvilko net geresnius marškinius. Valgyti, kaip karininkams taip ir kareiviams, nedavė nuo 23. IX. iki 26. IX. ir tik 26. IX. 20 vakare Augustave buvo duota nedidelė gabalėliai duonos ir kava be cukraus. Nuo Seinų ligi Suvalkų kareiviai priversti buvo vėžti savim batareją, pakliuvusią į nelaisvę. Atsidūrus persiuntimo punkte Baltstogėje, kur buvo būk dezinfekcinė pirtis be šilto vandens, nurengus kareivius, geresnius marškinius paėmė. Kareiviai liko galutinai apiplėšti ir nekuri be marškinių buvo užvilke maišais, išprašytais pas ką nors. Valgis viena syki į dieną — vanduo su keliais „fasoliais“ (pupelemis), duonos duodavo ne visuomet ir, kai duodavo, tai viena kilogramą 6 žmonėms. Maisto ant kiekvieno

zingnio, kada kam nors patiko, tai ir darė. Vadoviuose belaisvių stovykloje duonos duodavo vieną kilogramą keturiems ir sriubos pletums; sriuba labai menka; rytą ir vakare — virintas vanduo (arbatos ar kavos nebuvo duota nei syki). Vadoviuose ekzekucijos (kankinimai) tęsėsi toliau; buvo tam tikra vieta, kur mušdavo belaisvius. Tam pačiam barake, kur buvo patalpinti lietuvių karininkai (barakas pertvertas), už sienos kiekvieną vakarą girdėjosi ekzekucijos. Esantieji nelaisvėj karininkai bandėme nurodyti lenkų vadovybei nenormalų apsišėklimą mušti be jokios priežasties ir taipogi laikyti šaltuose barakuose ir visai nuogus kareivius, kad pasekmės to viso bus daugelio mirtis. Atsakydavo, kad sunkūs laikai, ir čionai belaisviams jokių teisių nėra. Kiekvienas galėjo matyti, kaip mūsų kareiviai rinkdavo iš mėšlyno kaulus ir šiaip jau maistą išmestą, kaip tai lupenas, supuvusius burokus ir t.t.

1920 X. 10 buvo paskelbta, kad lietuvius neužilgo vež, bet Želigovskiui paėmus Vilnių, tas dalykas aptilo ir vis ko tai laukdavo, — veždavo nenorom. Antras ešelonas su karininkais išėjo iš Vadovicų 1920. X. 21. ir atvažiavo į Baltstogę 1920. X. 25, bet čionai tapo sulaikytas — būk pasirodžius cholera, nors mūsų gydytojai prirodinėjo, kad vagonuose kareiviai miršta iš bado, nes valgyti nieko nedavė. Baltstogėje laike karantino maitino tyru vandenėliu, duonos nedavė iki 20. XI. 3. Atvažus karininkus ir kareivius į Gardiną, pradėjo duoti duonos skilvį 4 asmenims, pietūs — menka sriuba, vakare ir rytą — kava. Gardine karininkus laikė po stipria sargyba. Ilgą laikymą galima paašškinti noru priversti likusius kareivius ir karininkus prie tokio stovio, kad jie negalėtų daugiau tarnauti Lietuvos kariuomenėje. Išbuves lenkų nelaisvėje 2 mėnesiu be kelių dienų, susipažinau šiek tiek su visokios pakraipos lenkų spauda, kuri vienu balsu skleidžia, kad lietuvių tauta nenori gyventi be lenkų; ir tam kliūdo tik vokiška Kauno valdžia ir paprastai vokiečiai, — kitąp apie Lietuvius neatsisilepia, — ir ragino okupuoti Lietuvą. Kaunas, 1920. XI. 20.



Iš lenkų nelaisvės.

Šiomis dienomis grįžo iš lenkų nelaisvės vyr. leitenantas Ivanauskas, kuris mūsų bendradarbiui pateikė šių žinių:

Pateko jis nelaisvėn 3. m. rugsėjo 22 d. drauge su kitais mūsų kariais. Apie jų kelią ligi Vadovicų ir gyvenimą Vadoviuose mes jau nekartą rašėme; tą pat viską pakartojo ir vyr. leit. Ivanauskas su tuo tik skirtumu, kad jo paties nenuvilko, o nuvilko tik jo kareivius.

Iš Vadovicų juos išvežė mainyti spalio 22 d. Kellonei davė produktų 3 dienom. Iš pradžios, kelloneje, maitino ne per blogai, bet spalio 25 d., kada jie atvažiavo į Baltstogę, pasibaigė maisto produktai. Čia jiems pranešė, kad kitą dieną važiuos į Lietuvą; bet, iš tikrųjų, stotyje išbuvo ligi spalio 29 d. ir per visas 4 dienas tik vieną kartą tegavo valgio, ir laikė juos šaltame barake. Paskui pasklydo gandai, kad belaisviai pradėję sirgti cholera, ir jiems pranešė, kad juos siųs į karantiną. Belaisviai apsidžiaugė manydami, kad ten bus gariau, nes tikėjosi, kad karantinas bus prie karo ligoninės, taigi ir butas ir valgis bus geresnis. Bet pasirodė, kad karantiną įaisė barakuose, kurie buvo bolševikų suardyti, o lenkų dar nepataisyti. Tiesa, čia pradėjo duoti kasdieną sriubos, bet ji buvo taip menka, kad mūsų kariai buvo alkani. Laimė tik, kad karantinas buvo labai keistas, nes mūsų kariai buvo leidžiami miegoti pasivaikščioti ir jie tuo naudojosi, nes miegė, o ypač išėjus iš miesto į darbus, galima buvo gauti pavalgyti. Kareiviai žydai paprastai miegė tyde

aušlepti ir tie šelpdavo ne tik žydus, bet ir kitus mūsų karijus. Vietiniai žydai per vieną daktarą*) atveždavo sriubos ir duonos ir tuo daugiausia maitinosi mūsų karininkai, kadangi lenkai duonos neduodavo, nes ir patys jos neturėjo, o todėl labai pykdavo matydami, kad lietuviai jos gauna. Kareiviai vaikščiojo už miesto uždarbiauti; ten gaudavo pavalgyti ir net namo įsidėti, bet grįžtant jiems miestam, gaudydavo juos lenkų kareiviai, o pagavę atimdavo, kas buvo gauta už darbą.

Lapkričio 7 d. juos parvežė į Gardiną. Gardine jie jau rado majorus Čaplį, Bitautą ir Jonavičių. Čia buvo labai aštri apsauga: po du sargybinių prie durų, prie vartų ir kieme; karininkų niekur neišleisdavo; teisinosi tuo, kad pabėgęs jau majoras Laurinaitis. Namas buvo dviejų aukštų, antrame aukšte buvo patalpinti karininkai dviejuose kambariuose po 14 žmonių, kiekviename, apačioje buvo belaisviai kareiviai. Valgydino, tiesa, jau čia geriau kaip Balstogėje: duodavo duonos nuo 1/4 ligi 1/2 svaro dienai ir tirštesnės sriubos su pupelėmis, o du kartu net su žirnijs. Kareiviai buvo paleidžiami tik tai dirbti; iš pradžių jie nenorėjo eiti dirbti, bet paskui pradėjo labai eiti, nes kitokiu būdu išeiti miestam, nebuvo galima; išėjus gi dirbti galima buvo tikėtis gauti geriau pavalgyti, o dažnai pasitaikydavo progos ir pabėgti.

Lenkų kareivių ūpas labai blogas, nes neturi ko valgyti ir kuo apsivilkti.



Į KARIUOMENĘ.

(«K.» 47 n-rio tęsinys).

Ir vėl sujudo jaunimas. Aš su keletu vietos inteligentų pradėjau agituoti važiuoti kariuomenėn, bet iš pradžių neturėjome pasisekimo, nes buvo ten keletas grįžusių iš Rusijos pabėgėlių ir šiaip jau bolševikuojančių, kurie atkalbinėjo žmones, sakydami, kad Kaune kariuomenę renką ponai savo dvaram ginti, o ponai, žinoma, apgaus, žemės neduos, kad ir žada dabar bijodami bolševikų; kiti pasakojo, kad ir komanduoja ten lenkiškai; kiti vėl sakė, kad Lietuva esanti persilpną ir viena prieš rusus vistiek neišsilaikysianti, ir todėl, tie visi ponaičiai, kurie dabar juos prikalbinėja važiuoti kariuomenėn, patys nė nemana stoti ir t. t. Tada mes susirinkę nutarėme, kad agitacija darbu daugiau padės, negu agitacija žodžiu ir vieną gražų sekmadienį paskelbėme, kad ateinančią sekmadienį mes važiuojame kariuomenėn ir, kas nori su mumis važiuoti, tepasisakai. Tuojuo atsirado keletas norinčių. Visą savaitę rinkome aukas, kadangi dauguma norinčių buvo bežemiai ir neturėjo kiti net kuo šiltai apsivilkti. Kitą sekmadienį vienas iš mūsų draugų susirgo ir mūsų kelionė buvo beiširstanti, nes kiti nenorėjo skirtis, bet galų gale nutarėme, kad kelionės atidėjimas padarytų blogo įspūdžio į kitus ir todėl sveikiesiems reikia važiuoti tuojuo. Tą sekmadienį, tai buvo vasario 9 d., buvo labai gražu ir žmonių pažinties susirinko apšėlai. Kiti iš abejojusių čia pat prisidėjo prie mūsų. Pasakius vienam iš draugų dar prakalbą, žmonės labai sujudo ir mus gražiai palydėjo. Pirmą kartą sustojome Kražiuose, arklius pasižėti ir šio to nusipirkti. Iš žmonių sužinojome, kad iš Kražių jau praėitą sekmadienį iškeliavo į Kauną daug didesnis jaunimo būrys; o ateinančią sekmadienį rengiasi važiuoti dar daugiau. Toji žinia mus labai nudžiugino ir dar labiau pakėlė ūpą. Buvome girdėję ir anksčiau, kad kražiečiai visame kame pralenkia savo kaimynus; pasirodė, kad jie dar neužmiršo savo senelių, kurie nar-

siai liejo savo kraują begindami savo bažnyčią nuo Klengenbergo atsiųstų kazokų: jie, rodos, iš visos tos apylinkės daugiausia davė savanorių Lietuvos kariuomenėi.

Iš čia pasukome į Nemakščius, kur buvome sustoję pas pažįstamus ar negausime kur baltinių, nes vienas mūsų draugas teturėjo jų tik vieną eilę ant savęs. Mus čia pavaišino ir davė, ko reikėjo. Iš ten nuvažiuojome į Raseinius. Atvažiuojome lygtai 9 valandą vakaro, todėl bijojome, kad nesulaikytų čia mūsų vokiečiai, nes važinėti tegalima buvo ligi 9 val. Sustojom čia šokiame tokiam viešbutyje pas vieną žydą. Pernakvoję anksti rytą nuėjome į vietinę savivaldybę prašytų arklių, nes savuosius jau norėjome paleisti atgal. Bet, pasirodė, kad vokiečiai susipešę su vietos milicija, ją nuginklavo, o be milicijos nebuvo kam gauti arklių. Turėjome tals pačiais važiuoti ligi Girkalnio. Čia valsčiaus milicija žadėjo gauti arklių ir mes paleidome savuosius namo. Bet laukėm mes tų arklių laukėm, sulaukėm ir vakaro, o arklių kaip nėra, taip nėra. Turėjome ten ir nakvoti. Kitą dieną gavę arklių išvažiuojome toliau. Atvažiuojame Airlogalon paleidome arklius, o miliciantai išėjo ieškoti naujų. Tuo tarpu, prisidėjusieji prie mūsų dar Girkalnyje savanoriai iš Šiaulių pasakojo apie bolševikų darbus Šiauliuose. Mums besikalbant kažin kokie šmuklininkai atsivarė didžiausią bandą galvijų. Milicija juos sustabdė ištirti, kur jie tuos galvijus varo; bijojo, mat, kad nenuvartų bolševikam, nors šmuklininkai teisinosi varą Kaunan. Tuo tarpu atvažiuo Krašto Apsaugos Ministerijos atstovas ir rekvizavo kariuomenėi. Jis tai mums davė tikresnių žinių apie Lietuvos kariuomenę, nes ligi šiol mes nežinojome apie ją iš paskalų. Iš čia nuvykom į Čekiškį ir, kadangi jau buvo vėlu, tai čia ir nakvojome. Kitą rytą jau saulei tekant buvo arkliai ir mes išvažiuojome į Vilkiją, čia turėjome ilgokai palaukti, kol gavome arklius. Be to dar miliciantai įsodino drauge su mumis, žinoma, mums sutikus, dvi kažin kokias siuvėjas. Važiuojome visą laiką Nemunu ligi pat Kauno. Ledu buvo labai greitai važiuoti, o kadangi kelyje žmonės mūs labai gerai sutiko, tai mes buvome patenkinti ir todėl buvo linksma. Mūsų siuvėjos gi pradėjo pasakoti mums apie kariuomenės vargus ir, nežinia ar tyčia ar ne, bet gerokai perdėjo: pasakojo, kad kareivius blogai maitina, o todėl daug kas iš kariuomenės pabėgę, paskui, kad kovose su rusais esą daug žuvusių, o sužeistų, tai pilnos ligoninės; Kauno gyventojai taip pat nelabai mėgstą lietuvų kareivius, o kartais, tai net bombas į juos meta ir t. t. Išgirdę apie tai, nors nelabai joms tikitėjome, ir nenusigandome, bet pradėjome visgi rimčiau į tą dalyką žiūrėti.

Kaune pirmiausia sustojame Ukmergės plento pradžioje, kur tada stovėjo dar tebeformuojamas 2 gusarų eskadronas. Jo viršininkas, apžiūrėjęs mus, išslinko sau kai kuriuos, kurie buvo aukštesni. Likusieji gi nuvažiuojome į registracijos biurą. Čia kai kurie draugai įstojo į naują organizuojamą Telsių kuopą, o aš su kitu draugu į Kauno komendantūros bataliono mokomąją komandą. K.

Kario korespondenti su Geležinio Vilko organizatorium Natkevičium pasikalbėjimas.

Esu labai linksmas, kad galu su Jumis pasidalinti mintimis apie Geležinį Vilką, — pradėjo kaptonas. Savo keliu galu pasigirti, jo populiarumu. Nežinau, kodėl mėgsta mane vadinti Geležinio Vilko organizatorium, tačiau, kaip ten būti, aš daugiau iniciatorius ir tikrai ne organizatorius, nes organizavimu ir

*) Jo pavardė redakcijai žinoma.

mokymo pusę kaip tik atleka kiti žmonės, kurie daugiau už mane nusimano kovotojų srity. Kiti vadinama mane Geležinio Vilko senėnu. Kaip ten būtų, o išties aš esu labai artimas jam, ir kadangi Lietuvoj nėra dabar kampelio, kur nekalbėtų apie Geležinį Vilką, visai bus puiku dar daugiau apie jį žinot.

Aple Geležinį Vilką kalba visai. Vieni giria, kiti peikia, o treči stačiai keikia. Ypač nerimastauja frontas, jo nesulaukdamas, ir būk dėl to, kad piktai liežuviai leidžia tokių gaudų, būk jam tenka skiriamos frontui dovanos—net ir tokių nesamonių leidžiama.

Nerimastauja dėl jo ir lenkai. Tik pasiklausykite kokių baisenybių kalba apie jį parvykę iš Vilniaus. „Litvos“ Nr. 30 rasite apie tai ir gi paminėta. Geležinis Vilkas turi savy Vilniaus ideją, ir išties daug baimės mūsų okupantams įvaro; čia juk susispietę ir pramušgalviai ir itin dideli „patrijotai“.

Kodel apie Geležinį Vilką susidėjo pas kairiuos klaidinga nuomonė—tuojau paaiškinsiu.

Vieni žiūrėjo Geležinį Vilką, kalpo į šaulių organizaciją, ir tie, į kurie nusistatę prieš šaulius dar arčiau buvo nusistatę prieš Geležinį Vilką. Toliau, kadangi tai savanorių dalis, buvo žiūrėta, kad vien tik visuomenės organizacijos, sakysime, Gynimo komitetai turi Geležinį Vilką aprūpinti, ir žirgais ir baltais ir net dalinai maistu.

Gynimo komitetas tiek lėšų neturėjo tai pakelti, Krašto Apsaugos Ministerija kaip savanoriams nedavė nei vieno žirgo, o savanoriai toli gražu ne visi su savo žirgais sujudavo. Anot Vilkolakio šposininkų, kurie palietė mūsų gyvenimą ir Geležinio vilko tragizmą, į Geležinį Vilką jojo pėkšti, o kodel taip—visi žinome.

Didelė klaida yra ir tai, kad mūsų visuomenė ir karo laukų nemoka susivadyti. Ji pametus saiką „obivateliškai“ žiūrėdama į vieną kitą įvyki, nesusilaiko niekų taukšti ir apie daugelį karių, net esančių ir Geležiniame Vilke. Pas mus labai dažnai būna, kad, sakysime, paleido kas nors gaudą „pavogė“ ir jau to pakanka. Skirtumo, ar jis pavogė ar nuo jo pavogė, nedaro. Tokioms apystovoms esant, organizavimas sunkus.

Geležinis Vilkas negaudavo lėšų nei iš Gynimo Komiteto, nei iš Apsaugos Ministerijos arba, jei ir gaudavo, tai tik tai, kas nuo kitų kariuomenės dalių atlikdavo. Neatsižiūrint į visa, atsirado savanorių ir kareivių ir karininkų, kurie prie sunkiausių apystovų pergyveno sunkiausius organizavimo laikus, ir sumanią prityrusių karininkų (kavaleristų mokomi, sudarė visais atžvilgiais tvirtą regularinę mūsų kavalerijos dalį. Susitrukdė šiek tiek organizavimo reikalai ir dėl to, kad man 10 dienų visai kitais reikalais prisiėjo būti komandiruotam į Latvius.

Lapkričio 27 dieną Krašto Apsaugos Ministeris pulkininkas leitenantas Žukas ir armijos vadas generolas Žukauskas padarė inspekciją ir rado visa pavyzdinčiausioj tvarkoj Geležinio Vilko raiteliai gavo patyrimą ir nuo Krašto Apsaugos Ministerio ir nuo Armijos Vado.

Tasai priešingas Geležiniam Vilkuj nusistatymas pranyko ir visa skubiai baigias organizuotis.

Prieš Geležinį Vilką daugybė leido gaudų, tai iš pavydo tai iš baimės.

Dabar vis sunkumai nugaleti, galima tik, kad pasivėluota. Jėgti būtų iš sykio atkreipta akys į Geležinį Vilką, jau jis būtų galėjęs dalyvauti švintų operacijoj ir būtų padėjęs išgaudyti lenkų raiterius, nes Geležinio Vilko vyrams jau seniai delnai mėtė.

Vyrų nekantrauja, pyksta, upas genda, kada girdi apie talką ir kad susitrukdė formavimo talkas.

Didžiausias Vilkus apmaudas ima, kad jų pagą pirmiausiai suprato ir negalėjo Vilkus išleisti Zeligovskiniukus pakandžioti.

Bet visvien dar priešas ataitsejęs pakils ir gaus tą smugį, kurį jam rengia Geležinis Vilkas. Aš tvirtai tikiu, kad dar bus progos Geležiniam Vilkuj garbės įvyti ir man rodos, kad mes visi mirsime, bet to garbė, kurios užsitarnaus Vilkas, niekad os neimirs.

Geležinis Vilkas yra visiškai paverstas reguliario kariuomene ir jo gyvenimo dabar turi prasidėti šviesesni lapai.

Visiškai jis taps šviesus tuo laiku, kada Geležinis Vilkas sustaugs fronte, o ta valanda artima. Nes iš tiesų, juk ir negalima buvo padaryti kavaleristo viena savaitė,—pabaigė kapitonas Natkevičius.

Baiktys.

Iš šių dienų jausmų.

Vakare, kada leidosi pailsusi saulė, žeme slinko tamsūs, slaptinai nakties šešėliai, ir migo paukšteliai, kada stojo amžinybės tylą, ir girios tyliai, kaip mirtis, klausėsi, ką pasakys Visagalis, tada nuskausto lietuvių krūtinėje gimė pirmoji malda, gili, kaip vakaro dūma, gaili, skausminga kaip atkstančių žmonių dejavimai, kaip žūstančių tautų nusiminimai, ir puolęs ant kelių ir maldingai rankas susidėjęs, vienas, niekieno akiai nematant, niekieno ausiai negirdint, kalbėjo pirmąją maldą.

— Visagali, pažvelk iš dangaus aukštumos į tą mažą, mažą Lietuvos šalį, nuramink lietuvių širdis ir sumažink jų sunkią gyvenimo našta“.

Ir visagalis pirmosios maldos išklause.

Ilgus amžius Lietuva, sunkų kitataučių jungą nešusi, daug ašarų nelaisvėje išliejusi, daug pamiekinimų kentėjusi,—liko laisva.

Kada naktį dangaus ugninės žvaigždės suliepsnojo, ir auksinis išblyškęs mėnulis žavėtinus spindulius užsnūdusiai Žemei pasiuntė, ir gamtą, ramybėj paskendusią, laimino,—tada ir lietuvis paprašė Aukščiausiojo palaiminti Lietuvą.

Aukščiausiasis, išgirdęs jo maldą, laimino:

— Tavo didi, nekalti ir gyvi norai davė gyvybės tavo tėvynei Lietuvai, kuri daug dar nelaimių, ir smūgių šioj veidmainingojo ašarų pakalnėj sutiks, tik nevalia nusiminti,—jei tu nusiminsi ir nustos tikėjęs į laimingą Lietuvos atei—ji numirs, numirsi ir tu.

Ir jis šventai įtikėjo į Lietuvos atei...

Ankstį rytą atsikėles linksmas pažvegiu pro langą, ir atsiminiau vakarykščią maldą...

Rytų šone rausvi ugniaspalviai saulės spinduliai, gražiai kaip naktį gaisras, išpuošė dangų. Tylu. Šiandien, ties mano langu tyli paukščių imna, jie savo dainomis nebesveikina apšros. Šaltas vėjas dar nenubūdo ir šimtmetės liepos nejudina šakų, geltonais lapais aptaisyty. Jos liūdi. Ir man graitdu ir ilgu liko; kažin kas toji į rytus veda...

Sudundėjo žemė, suvirpo oro bangos ir kaip šiaurys vėjas, kaip vystančiųjų medžių dūma, kaip mirštančios gamtos dejavimas, pasklydo ore dulcius balsas, ir aš vėl išgirdau slaptinigus žodžius.

— Sunkus, vargingas Lietuvos takelis į laimužę; per armotų griausmą, per kraujo lašus ir žuvusiųjų brolių kūnus ji į savo laimę tvinga... Ją apnike vėl grubuonyt lenkai, plėšia, jošos laisvę vėl išpūstė tyko. Ji, narsieji sūnūs galbėkit, tėvyne... nusikambėjo aidas per miškus, laukus ir vėl nutilo...

Ir suskaudo man krūtinėj širdi. Nėra, nespėtyje tiesos, tikrai kardu ją galima surasti...

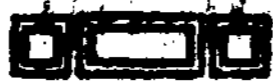
Ir niekam žodžio nesakydamas, sesutės ir miego nekeldamas, senai motutei negirdint, pasiėmiau gumburiuotą pakeleivio lazda ir aš į tolimą kelią išsirėngęs, išėjau laimės dalužės ieškoti, tikrai ne sau, — tėvynei Lietuvai.

Einu ne ten, kur kudikėliai pikta žaislą zaidžia, ne ten, kur žmonės linksmai juokauja, — einu, kur kardais ir ugnim grobuonim lenkam kelią kloja, kur tėvynės laisvę gina...

Už tai nebark manęs motute, kad aš tave seną apleidęs išėjau.

Neverk sesute, jei aš daugiau pas jus negrįžčiau, galvą už Tėvyne paguldychiau, o tu, jauna mergužė, neklausk ko aš toks liūdnas; ko apžėlė, žole apango mano takelis į tavo klemelį, į tavo tylią bakužę...

Tai aš gilia dūmą dumoju, kaip pikta lenką pasitikti, ką jam tiesos ribas peržengusiam, į mūsų Tėvyne besiveržiančiam sakyti. Tai aš kitais takais einu einu Tėvynės ginti...



Kaip pasižymėjo 9 pėst. Liet. Kun. Vytenio pulko 2-os kulkosvaidžių kuopos eilinis Karenauskas Juozas. apdovanotas I laips. Vyties križiumi su kardais.

Eilinis Karenauskas Juozas pasižymėjo štai kaip. Kovo 15 ir 16 dieną, kada lenkai puolė mūsų frontą Turmonto—Kalkūnų ruože 9-to pulko 7-tai kuopai prisėjo užėti į Gūraviję kaimą, kuriame buvo lenkai Po susišaudymo iš abiejų pusių lenkai aptilo, todėl reikėjo eiti kaiman apsižiūrėti. Iš 7-tos kuopos, prie kurios eilinis Karenauskas Juozas su kitais 2-os kulkosvaidžių kuopos kulkosvaidininkais buvo priskirtas, tokių, kurie eity žvalgais, neatsirado, bet eilinis Karenauskas atšliepė, jis norįs eiti ir tuojau drąsindamas kitus surinko sau žvalgy ir išėjo žvalgyti.

Pasiekus kaimelio pirmas gryteles, įvyko dar susišaudymas ir po trumpo laiko visiškai lenkai nutilo. Eilinis Karenauskas negalėdamas su kitais žvalgais eiti toliau, nes jie, tikėdamiesi pasislėpusį priešą, neįsitrašino, pats vienas puolė kaimelį. Įėjęs vienan trobelėn, jis paklausė ar nėra lenkų; jam atsakė, kad nėra. Jis pats įsigrūdo į kambarį ir ant jo puolė pasilikęs tenai lenkas su durtuvu. Eilinis Karenauskas nenusimines drąsiai, vikriai pasisukęs iškėlė šautuvą ant lenko galvos, kuris vistiek nepasidavė. Po neilgos kovos tarp jų dviejų eilinis Karenauskas nuginklavo lenką ir griežtai paklausė kur yra daugiau jo draugų ir kur paliko kulkosvaidis. Lenkas teisingai nežinąs, bet eiliniu Karenauskui griežtai, šautuvu grasant, pareikalavus lenkas, nusiėmęs kepurę, ėmė jo prašyti nieko jam nedaryti ir parodė po lova kulkosvaidį.

Eilinis Karenauskas Juozas, paėmęs nelaisvėn vienas pats besipriešinantį lenką, šautuvą ir kulkosvaidį grobį nešinas ir lenką vedinas sugrįžo pas savo žvalgus, kurie manė jį kur nors užsilikus, lenko anka tapus").

Leitenantas Juodelka.

Veik. armija
24. 6. 20.



Belaisvių laiškas.

(Mobilizacijos).

Suomi pranešame Tamstai apie Lietuvos kareivius, kurie papuolė į nelaisvę pas lenkus 1920 m. rugpjūčio 22 d.

1) Karenauskas Juozas fotografuota pasiėmęs negalėjimą atlikti pareigas.

Mes dabar esame išbėge iš Lenkų į Vokietiją. Bet netikroji Vokietijoje—Girillashionski, kur valdo prancūzų valdžia, ir mes esame po jų ranka, ir jie neleidžia mūsų į Lietuvą.

Prašytumėm. Tamstų, kad maž galėtumėt pasistengti, kad mus gražintų į Lietuvą, o jeigu negalima, tai kad nors mums palengvintų. Mes esame labai nuplėšti, neturime apsilvilkimo nė apsiavimo, vaikščiojame pusplikiai, ir prancūzai mums nieko neduoda. Mūsų yra 19 kareivių.

Mūsų pasirašymas visų: 2-ro pulko: Petras Zankauskas, Antanas Tarbūnas, Antanas Plungė, Kazimieras Moncauskas, Petras Poznanskis, Vincas Bartkus, Feliksas Šauleika, Kastantas Bulzgis, Lionginas Rzevici, Lionginas Samas; 8-to pulko: Bertulis Jonas, Pranas Murauskas, Rimša Rapolas; 5-to pulko: Vasilius Jgnas, Petras Tverkus, Rudzunas Stasys, Sadauskas Jurgis; 6-to pulko: Meskuotis Jonas.

Mūsų adresas: 1 Vokietija, Internierter Infanterie Kaserne Tarnowiz. Oberschlesien.



Kitų valstybių armija.

18 mėnesių karo tarnyba Prancūzijoje.

Laikrašty „Petit Parisien“ pulkininkas-leitenantas Rousset rašo, kad 18 mėn. karo tarnybos laikas vėl peržiūrimas ir kritikuojamas. 2-ųjų metų tarnybos laikas buyes pakeistas 18 mėnesių, taip pat, kaip jis galėjęs būti pakeistas kitu ilgesniu ar trumpesniu. Bet mes visi žinome, rašo pulk. I. Rousset, kad karo ministeris paskelbė nežinojęs, kada bus svarstomas tas klausimas parlamente (seime). O toks pasišalinimas labai blogai atsiliepia moraleje mūsų armijos padėtyje, jeigu dar pridėti, kad ji visai nežino kokiais pamatais remiasi naujas karo tarnybos statusas. Be to aš dar pakartoju, kad didelė klaida būtų tiksliai nustatyti karo tarnybos laiką neišaiškinus sau tų uždavinių, kurių turi mūsų armija išorinėje ir vidurinėje politikoje. Ponas Andrius Lefeores reikalauja 2 metų karo tarnybos, pasiremdamas jo paties padarytais išskaičiavimais. Kiti remdamiesi savo išskaičiavimais reikalauja 1 1/2, tretieji — 1 metų, ketvirtieji — dar mažiau. Visi šitie projektai, išrodo neapgaltoti. Žinoma, kad gera kareivį Prancūzijoje galima padaryti daug greičiau negu per dvejus metus. Bet mums reikalinga nuolatinė ir galinga armija, be kurios mes negalime apsieiti dėl taip susidėjusių politikos apytovų. Kaip mes išrodytume su 4000 pėstininkų vienamečiu, kaip įsakė pats ministeris.



Užsienių spauda.

„Gazette de Lausanne“ praneša, kad lenkų spauda atsaukia žinią, jog Lietuvos valdžia apleidė Kauną. „Le Journal“ praneša, kad Varšuvoje daug kalba dėl Tautų Sąjungos nutarimo daryti plebiscitą Lietuvoje. Teorijoje laiką tą nutarimą teisingu, bet dėl galimybes padaryti jį praktikoje abejoja. 1) Klausim, ar plebiscitas bus daromas tikrai Želigovskio užimtose srityse? Kodėl tada nepadaryti plebiscito Kauno valdžios srityje. 2) Ar neįsiverž Vilniaus srityje bolševikų gaujos jeigu išves iš jos Želigovskio kariuomenę? Lenkų laikraščiai maną, kad lenkų valdžios atsakymas parines nuo tų klausimų punkta peržiūrinamo.

„Journal de Genève“ paskelbia melagingų žinių apie didelius vokiečių kariuomenės skaičius, einančius Lietuvoms padėti. Lietuvos valdžia, kreipusi į vokiečių valdžią, prašydama tos pagalbą, o vokiečiai pare-

kalavę duoti tarnaujantiems Lietuvų armijoje vokiečiams žemės.

Tai, mat, kokių pasakų klauso Europa.

Vilniaus lenkų valdžios organas „Gazeta Krajowa“ pažymi, kad Želigovskio nutarimas rinkti Vidurinės Lietuvos seimą šalina abejojimus, keliančius pasiūlius Tautų Sąjungai plebiscitą.

„Le Temps“ dėl Ispanijos ir plebiscito Vilniuje rašo, kad Ispanijos ministeris tarybos pirmininkas ponas Dato pareiškęs, kad pranešimai apie ispanų kariuomenės siuntimą į Vilnių plebiscito metui netikras.

Ispanijos socialistų partijos protestavusios (priešinusios) prieš kariuomenės siuntimą Lietuvon. Jos kreipusios į darbininkus kviesdamos daryti manifestaciją, kad priminus valdžiai, jog Ispanija neitrallinga ir turinti pasilikti tokia.

Laikraštis „A. B. C.“ svarstydamas informaciją (pranešimą) dėl dviejų Ispanų armijos kuopų parsiuntimo Vilniun, klausias: Jeigu ne karui siunčiama mūsų kariuomenė Lietuvon, o tiktai ginkluotai demonstracijai, tai prieš ką būsianti toji demonstracija? Lietuva jos neužsitarnavo, vadinas prieš Želigovskį? Bet jį yra gi disciplinuota (drausminga) Lenkų armija, kuri galinti priversti gen. Želigovskį klausyti. Dėl to laikraštis „A. B. C.“ kaltina Prancūziją, kad ji negalinti ar nenorinti suvaldyti Lenkų imperializmo apetitų.

Lenkų laikraštis „Rzeczpospolita“ praneša, būk Želigovskis derasis su Varšuvos valdžia, reikalaudamas Lydą ir Gardiną priskirti „Vidurinei Lietuvai“, o Varšuvos valdžia nesutinkanti.

Tas pats laikraštis tikrai sužinojęs, kad prof. Voldeмарas esąs grynas vokiečis, o Purickis—gryno kraujo lenkas.

Galima tikėtis, kad tie ponai greitai suseks, jog Lietuvoje visai nebėra lietuvių.

Latvių laikraščiai paskutinėmis dienomis rašo apie tai, kad lenkai tik tada pripažinsią Latviją de jure, jeigu jiems pasisektų išrišti savo naudai Dancigo ir koridorio klausimą.

Tilžės laikraštis „Gazette de Tilsit“, matoma lenkų papirktas, rašo, kad Vokiečiuose organizuojama armija 100.000 vokiečių Lietuvai, jos organizatoriai esą bavary officierius von-Kalkenberg ir nežinomas kapitonas daktaras Brandler.

Mes iš savo pusės galime pridurti, kad kapitonas Brandler ir visa toji armija tik lenkų provokacija.

„Le Temps“ praneša, kad gen. Želigovskis nutarė susaukti Vidurinės Lietuvos seimą lapkričio 25 d. Tegul, sakas, Vilniaus gyventojai pasisako taip, kaip jie nori. Tai būsianti geriausia iliustracija (parodymas), kad Vilnius turis būti federatingas (sąsijungęs) su Lenkija.

Mes abejojami dėl to Seimo.

Tas pats laikraštis rašo, kad Varšuvos seime galutinai ir teigiamai išrištas klausimas dėl Lenkų sąjungos su Prancūzais. Kaip Prancūzijoje taip ir Lenkijoje šitos sąjungos idėja būtų norima. Be to, balgdamas straipsni, autorius sako, kad Prancūzija dabar laktinai belikusi viena ginti Versalio taikos konferencijos nutarimus ir šitos sąjungos ji nevilkinsianti.

„Le petit Parisien“ rašo, kad naujas paskyrimas, duotis Ispanijos karo pajėgoms palaikyti tvarką Vilniuje plebiscito metu esąs įvykis idomus ir naujas, nes pirma kart Tautų sąjunga pavedanti neitrallios valdžios armijai palaikyti savo valią, autoritą ir kompetentingumą.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

G. T. Redaktoriau!

Kadangi dabar esu mobilizuotas ir tarnauju Lietuvos kariuomenei, tai prašau duoti atsakymą šioms mano klausimams:

1. Ar gali savininkas mano žmonai nebenuomoti dabar savo bute kambarių, jeigu aš, kaip buvo sakyta, negaliu sumokėti dabartinės nuomos 1921 metų; be to, ar jis gali kelti nuomą ir gyvulto neimti; ganyklą?

2. Ar yra duodamos malkos mobilizuotųjų šeimoms; jeigu yra, tai po kiek ir kokiomis sąlygomis?

Su pagarba L. Vainauskas.

Ats.

Tuos klausimus riša vietos savivaldybės (apskričių ir valsčių valdybos). Kiek jos gali—šelpia ir reikale padeda.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcija!

Labai nuolankiai prašau paaiškinti Tarnstų laikrašty, ar aš galiu būti paleistas iš kariuomenės: tarnavau rusų kariuomenėje 8 metus ir dabar tarnauju Lietuvos kariuomenėje kaip vyr. gydytojo padėjėjas nuo 1919 m. kovo 22 d., turiu amžiaus 33 metus, turiu du brolius ir abudu Amerikoje apie 20 m.; nežinia ar gyvi; motina našlė turi amžiaus apie 70 m. Jei ne, tai nors gal būtų galima motinai pašalpos gauti iš valdžios, nes iki šiam laikui aš ją maitinau iš mano gaudamos algos.

Kaip dabar laikomi gyd. padėjėjai ar mobilizuoti, ar savanoriai ir išsivadavę iš kariuomenės, ar galės gauti žemės?

Su pagarba Lenartavičius.

Ats.

Iš kariuomenės išsivaduoti Tamsta negali, nes sanitarijos puskarininkiai (felčeriai) mobilizuoti. Našlė motina gali gauti pašalpos. Prašant reikia kreiptis į komendantą ar apskrities viršininką; negavus galima skųstis „Pašalpų Komisijai“ prie Kr. Ap. Min. juriskonsulto. Visi kariai, kokias pareigas eitu, turi teisės gauti žemės.

Red.

Kls.

G. Redakcija!

Ar gali būti išmokėta pašalpa savanoriams, gimusiems 1900 m., paskelbus jų pašaukimą kariuomenėn L. K. įs. 169 § 1, bet gi kurie pastėjo kariuomenėn anksčiau tos pašaukimo dienos — iki pašaukimo kariuomenėn dienos to apskr. naujokam, gimusiem taš pačiais metais.

Pavyzdžiui, savanoris Ukmergės apskr. gimė 1900 met., pastėjo kariuomenėn 1919 m. gegužės mėn., gi sulig L. K. įsak. 169 § 1 jis laikomas pašauktu kariuomenėn nuo 15. X. 19 m.; o to paties apskr. ir gimusiųjų, taš pačiais metais naujokų buvo pašaukimas kariuomenėn paskelbtas 27. IX. 20 m. (L. K. įs. 350 § 2), bet savanoriui jau išmokėta pašalpa nuo dienos pastojimo kariuomenėn iki 15. X. 19 m.; klausiamas, ar gali būti išmokėta pašalpa nuo 15. X. 19 m. iki 27. IX. 20 m.

Ant to klausimo prašau duoti tinkamą atsakymą, nes kai kurie kareiviai yra mažai susipažinę su Liet. Kar. įsakymais, gi perskaite laikraštį, jie viską supras.

K. Zakauskas.

Ats.

Pašalpa savanorių šeimynoms duodama iki tol dienai, kada savanoriai ištikro palmami į kariuomenę ir šiame atsitikime pašalpa turėtų būti išmokėta iki 1920 m. rugsėjo 27 d.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Labai prašau Tamstų laikraštį pareikšti, ar galiu būti paleistas iš kariuomenės dėl šių priežasčių:

1) gimęs 1898 m., tarnauju kariuomenėje nuo 1919 m. vasario 28 d.;

2) brolis paimtas kariuomenėn š. m. rugpjūčio 25 dieną;

3) tėvas 50 metų amžiaus nuo 1907 m. yra atsiskyres nuo šeimos ir 1915 m. iškeliavo į Rusiją, iki šio laiko negrįžta ir jokių žinių nėra, ar gyvas, ar miręs;

4) namuose liko motina 55 m. amžiaus. Ūkis susideda iš 15 dešimt. žemės.

Su tikra pagarba

Rašt. A. Rakauskas.

Ats.

Jeigu bus valsečių paliudyta, kad tėvas žuvo, tai gali išsivaduoti iš kariuomenės jaunesnysis brolis.

Red.

Kla.

Mano vyras mobilizuotas jau metai laiko. Aš jo moteris palikta su dvejeta mažų vaikučių ir, neturėdama iš ko išsimaitinti, kelis kart kreipiausi prie vietinio komendanto, maldaudama pašalpos, bet man visados atsako, kad esą tau jokios pašalpos nėra. Bet girdėdama, kad kai kurios šeimos gavę ir, nežinodama tvarkos, kreipiuosi prie Tamstų, prašydama paaiškinti, ar ištikro tokioms, kaip aš moterims, pašalpa neduodama? ar gal tik komendanto savivaliavimas, nes jeigu ištikrujų man pašalpos nėra, kuogi aš galiu pragyventi?

Laukdama atsakymo

O. Reubienė.

Ats.

Tamstos klausimas neaiškus: mums kyla abejonių, ar Tamstos vyras tik nepašauktas kaip naujokas. Vis tik paduok, Tamsta, prašymą valsečiaus valdybai. Jei Tamsta matysi, kad neteisėtai atsisako pašalpos duoti, kreipkitės į Pašalpų Komisiją prie Kr. Aps. Min. Juriskonsulto.

Red.

Kla.

Kadangi aš tarnauju Lietuvos kariuomenėje, kaip savanoris, nuo 1919 metų ir kad aš dabar noriu pastoti į Ozežinį Vilką, ar būtų galima pastoti?

Prašau atsakyti.

Julius Divizinskas.

Ats.

Savanorio teisės tokios pat, kaip ir pašaukto kareivio. Kareivis norėdamas persikelti į kitą kariuomenės dalį, turi paduoti savo tiesioginiam viršininkui pareiškimą, nurodant priežastis, dėl kurių nori persikelti. Pareiškimas, jei tiesioginis viršininkas sutinka perkelti, eina aukštesniems viršininkams, kurie ir nusprendžia, ar perkelti, ar ne.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija! Turiu garbės užklausti tamstos, kas atsako, jeigu valdiškas sandėlis buvo užlankomas labai netvarkoj: be antspaudo ir kitoj sandėlių pusėj buvo langas neužtaisytas, galima buvo per tą langą ištraukti, ką norėjai, ir sargybos neteislingai stovėjo.

Stovėjome mes trys kareiviai prie to sandėlio vasario 24 d. 1920 metais, ir atsitiko, kad tą sandėlį išvogė. Tą naktį labai buvo šalta, mes gal buvome nueję 10 minučių į kareivinę, bet kaip sugrįžom, radom duris sveikas, spynas ir gi sveikas. Paskui ant rytojaus mumis areštavo, ir dar laiko be teismo ir varo į darbus. Drabužių neduoda, pinigų taip pat neįduoda. Nebežinome nė ką daryti. Napišome, basi tikome. Jeigu ant darbo neiiname, tai savaro į šalta kambarį, ir liepia viršina per visą dieną atkakytus laikyti.

Labai esame suvarginti. Stojome savanoriais sausio 10 d. 1918 metais tėvynės ginti ir dabar norėtumėm ginti, kaip dabar yra labai pavojinga tėvynei, priešų apsiaustai.

Labai širdingai prašome Tamstos Redakcija pasigailėti ir išspauzdinti „Karyje“, ar turi teisės taip ligai komendantas laikyti be teismo (10 mėnesių) kalėjime. Aš manau, kad mūs valdžia turi būti teislinga ir ištirti kas kaltas ar kareiviai, ar komendantas. O mes nežinome kas daryti. Mes pasirašome. (par. neiskaltomi).

Ats.

Reikia paduoti skundą Armijos Teismo valstybės gynėjui. Klek suprantam iš laiško, atsakote ir Tamstos ir komendantas. Laikyti 10 mėnesių be teismo—negalima.

Red.

Kla.

Prašau paaiškinti man sekantį dalyką. Ar gali būti paleistas kareivis iš kariuomenės, kurio yra tėvas 60 metų, motina 53, sesuo 22 m. ir brolis 17 metų, kuris eina nuo mažens į gimnaziją ir namuose nieko neveikia. O mažesnieji broliai 10 m. ir 7 m. Tėvas turi ūkį 30 deš., kurio neveikia išdirbti, būdamas ligonis.

Kareivis Rakšnis.

Ats.

Negali, nes vienas brolis turi daugiau 16 metų.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Prašau paaiškinti, ar galiu išsivaduoti iš kariuomenės aš, mobilizuotas feičeris, 44 metų amžiaus, dėl savo šeimos padėties, nes mano šeima susideda ir žmonos, keturių mažų vaikų ir senos motinos, turinčios apie 80 m. amž.

Feičeris Čiurna.

Ats.

Dėl šeimos padėties feičeriai nepaleidžiami, bet jie mobilizuoti tik ligi 43 metų. Neaišku, kada Tamsta gimęs ir kada mobilizuotas.

Red.



Kariuomenės kronika.

9-to pulko 2-ra kulkosvaidžių kuopa. Pas mus kuopoj buvo susidaryę geros sąlygos švietimo darbu varyti, bet, prasidėjus kovoms su lenkais, nebėra galimybės darbu toliau tęsti. Dabar svarbiausias iš švietimo dalykų tai laikraščiai, kurių kartais ilgą laiką negauname. Kareiviai, atsitikus laisvai valandikai, kai priešas nepuola, labai nori sugauti vieną—kitą žiaurę iš laikraščių, kaip einasi, kas manoma ir daroma fronto užpakalyje, bet kad nėra ko skaityti, tai ir lieka senas nubodumas. O kaip išsisos savaitės negali nieko išgirsti kaip tik priešą, kurį pats matai, tai ir labai sunyksta kareivių ūpas. Laikraščių kaip pasirodo pulko štabe atsiranda pas raštininkus dideli pluoštai jau pasenusių, kuriuos, jie kada atsiminė dailina kuopoms ir vynioja į naujesnį laikraštį. Žinoma, dėl nuolatinių persikėlimų iš vietos vieton negalima ir pulko štabo raštininkams apsitvarkyti, bet gi reikėtų suprasti ir kareivio padėjimą baire.

Buvo į parone atsilankęs vienas Steig. Seimo narys su prabilomis ir „damininkai“) Utenoje koncertavo. Koncertą ir mūsų kuopos KKI buvo traukėnė nulyke.

Kita grupė rašant, kad „ant fronto niekas visi švietiniai“, bet mes vis tiek be jo neapsieiname, kad ir fronte.

Viršila V. I. K. A. S. K. S. U.

Kuopos švietimo išsilėjęs pirmininkas.

Iš fronto.

Tenka patirti, kad į Širvintus atėjo į mūsų pusę būrelis lenkų kareivių ir atsinešė 5 kulkosvaidžius sa-kydami, kad Želigovskį vstiek „cholera vežmie“.

Buvo toks atsitikimas: mūsų kareiviai paėmė į nelaisvę lenkus ir paklausė: kaip jie gyvuoja? Lenkų kareiviai išėmė iš ančio „paukščių“ saujas ir parodė: „Va, kaip gyvename“.

Kai mūsų kareiviams dalindavo pietus, per lauką su katilėliais atėdavo lenkai (į Sketerus) ir mūsų kareivių eilės undegoj laukdavo likučių.

Kartą buvo atėjusi pas mūsų kareivius lenkų kareivių delegacija. Ji pranešė, kad visi lenkai pereitų į mūsų pusę, jei mes leistumėm jiems paskui važiuoti į Lenkiją. Mūsų kareiviai atsakė, kad jie tuo reikalu pasitarsią su savo aukštesne valdžia, be kurios sutikimo jiems galėtų išeiti gėda.

Lenkai vis pasako, kad pas mus kur kas geriau, kaip Želigovskio malonėj.

Teatras.

Vilkolaky.

Lapkričio 28 d. Vilkolakio sezoną „su trukšmu“ atidengiant prisirinko pilnutėlė salė.

Iš „burtų“ kalbos nieko negalėjai suprasti ką ten vilkolakiečiai parodys.

Pasirodo eita ypatingo „juoko“ keliams.

Šiepi, biauriai šaržuodami, valdžios atstovus, nemokančius nei „įstatymų rašyti“, nei šalies valdyti, tuo tarpu patys vilkolakiečiai net ir paprastą vakarušką nesugeba tvarkingai atlikti. Tikra karčiamėlė, o ne menininkų sveitainė. Taip buvo pirmiau, taip liko ir dabar.

Tik viena kita vlieta rodė južčiuopiamą mūsų gyvenimo apsireiškimą.

Reikia įsigilinti į vieną iš Vilkolakio kudakuotės pasakymą:

— Neškit akmenis, akmenis, akmenis visokių... Tuose žodžiuose daug kas pasakyta ir jie ne pas vieną skaudžiai turėjo persiristi. Tai mūsų gyvenimo traginga tikriybė.

Ir čia jie „melstrai“, bet ne „melstrai“ suprasti, jogei mūsų lietuvių gyvenime yra tokių apsireiškimų, iš kurių ir juoktis vargu begalima, kad ir juokinga, sakysime, Vilkolakio valdilos sena bobutė, be dantų, gal jos šis tas varva... bet juoktis negalima: niekas nedrįsta iš senų tėvų juoktis. Ir karikatūra žino savo sienas. Nežino jų tik Vilkolakis.

Vienas karys prisžiūrėjęs Vilkolakio kudakuotėms ir Mater Romuli šlykštynel taip ir išsireiškė, kad, girdi kurkas čia daugiau smagumo būtų rades Chardiny ar lenkų grafai su Kossakovskiu, nei lietuvis, gyvenęs savo tautų vergais.

Karys.

vlais sužėdė, sužalodami sunkiai įlem dviem kojas. Nuo to Jonas, kelioms dienoms prasliskus, numirė. Be to dar Zybertas ant rytojaus pasiūstas areštuoti Narjauskus, nežinia kodėl pradėjo daryti kratą ieskodamas bravaro. Varu versdamas parodyti, kamė paslėpta bravaras, mušė Narjausko dukterį Anelę. Galop radę degtinės išsidangino, bet apie radinį savo vyriausybei nepranešė.

Kaltinamieji pačio atsitikimo ne gynė ir prisipažino Narjauskų sužalojime, bet aplinkybes, dėl kurių prisiejo vartoti ginklą, išdėstė kitoje prasmėje, būtent areštuotieji priešinosi. Išnagrinėjus bylą, ir abiejų pusių iškvotus liudininkus, teismas priėjo prie išvados, kad kaltinamieji suvis be reikalo vartojo ginklą ir mušė dukterį Anelę, bet buvo labai susijudinę tėvo Jurgio Narjausko pasielgimu, kuris, kiek įkaušęs, patsai nepasidavė areštuoti ir drąsino savo sūntis nepasiduoti, o taipgi jo dukters Anelės, kuri čia pat kieme stovėdama pajuokė kareivius. Imdamas tas visas susidėjusias aplinkybes galvon, teismas paskyrė kaltinamiems normalę bausmę po 3 metus sunkiųjų (grasos) darbų kalėti, įskaičius po 6 mėnesius atsėdėtus iki teismo ir rado reikalingu išmesti juos iš kariuomenės tarpo.

1920 metų, lapkričio mėn. 24 dieną Armijos Teismas nagrinėjo dvi bylas 7 pėst. pulko kareivio Jono Nauburaičio. Kareivis Nauburaitis sausio mėnesį pasišalino iš kariuomenės ir, slapydamosi nuo milicijos, pasivadino „bolševiku Nr. 6“, vėliau slaptosios milicijos agentu, rado sau daug pelningesnį darbą, negu kariuomenėje — plėšti ramius gyventojus Sakių apskr. Kidulių val. apylinkėje.

Taip 1 dieną šio birželio mėn. vakarop, apsiginklavę šautuvais su kaukėmis, trys plėšikai, tarp kurių buvo ir Nauburaitis, atsibastė pas Varkšų kaimo ūkininką Bastį, grasindami ginklu, pareikalavo atiduoti paslėptus žemėje pinigus. Plėšimas nepavyko, nes Bastys spėjo laiku pasprukti pas kaimynus, ir kiek nukentėjo tik jo darbininkas. Po kiek laiko Nauburaitis vėl pasirodė toje pat apylinkėje, tik dabar jau veikė kaip slaptas milicijos agentas su milicijos ženkleliu raišteliu ant rankovės. Tas davė jam plačiau veikti, būtent nelegaliai daryti kratas, atiminėti ginklus, mato-mai: tikslu išuostinėti, kur paslėptas brangesnis turtas ir pinigai, kad vėliau padaryti plėšimą. Taip viena jo darbėlių auka buvo pilietis Prusečių kaimo Pranas Bastys, nuo kurio pagrobė 45 rub. sidabrinų pinigų ir kito turto, visa sumoje 774 rub. Kaltinamasis savo „darbuotėj“ dalinai prisipažino ir liudininkais nušvietus, tik tas aplinkybes, kurias Nauburaitis kitoje prasmėje išdėstė, norėdamas sumažinti savo darbėlių vertę. Teismas rado kaltu tame, kas patekta kaltinimo akto t. y. visuose nusikalstamuose darbuose. Teismas atsižvelgdamas į kaltinamojo Nauburaičio jaunus metus (18 metų) paskyrė 10 metų sunkiųjų darbų kalėti. Be to išmesti jį iš kariuomenės tarpo.

Sl—aa.

Armijos Teismas.

Mariampolės sessija. 1920 metų, Lapkričio m. 23 dieną Armijos Teismas nagrinėjo bylą 7 pėst. pulko Prienų komendantūros kareivių Prano Zyberto ir Prano Buso, kaltinamus tame, kad šio balandžio mėn. 8 d., pasiūstį drauge su kitais kareiviais areštuoti Prienų apylinkės plėšiką Ramanauską, atvyko trukšmingai, sandydami pas pil. Narjauską (Gudelių 1 val.), kuris būk šiepi plėšiką. Atradę kieme besitovint Narjausko du sūnus Prų ir Joną be jokių priežasčių areštavo pastaruosius, pasitarę Riek už namų, dviem š-

Žemė kariams.

Vyriausiosios Komisijos kariams žeme aprūpinimui posėdyje 1920 m. lapkričio m. 20 ir 24 d. nusprendė:

1). Paimti į Valstybės nuosavybę, einant įstatymu 5. m. rugpjūčio m. 3 d. šias žemes:

Pasvalio-Biržų apskrityje —

a) iš Juozo Kazakausko įpėdinių ir Talo Kononų dvarų Pasvalio valsčiaus, nuo Pasvalio pierv sienos iki viškelio Pasvalis-Pūmpėnai apie 325 deka, daugiau ar mažiau, kiek bus rasta žemės tame plote matuojant.

b) iš Benedikto Karpio Leveniškų palivarką apie 250 deš., Balsių ir Sparvinės pal. apie 129 deš., be malūno ir Baluškių pal. apie 318 deš., be pievų prie Miesteliškio kaimo, o viso apie 697 deš., daugiau ar mažiau, kiek juose bus rasta matuojant. Januškių palivarko iš trijų pusių apsupto miškais ir turinčio sąrįšį su Maliunų dvaru, kurio apskrities Komisija imti nenumato, dabar neimti karių reikalams. Jų vietoje pavesti apžiūrėti Karpiškių ir Žukų palivarkus, iš kurių abiejų savininko įgaliotinis p. Banevičius siūlo paimti apie 150 deš.

2). Seinų apskrityje. Rudaminos valsčiuje iš Mečišlavo Būlinskio įpėdinių Dervinių palivarką apie 390 margų ir iš Rosurso palivarko pietų jo dalį 300 margų, o viso apie 690 margų, daugiau ar mažiau, kiek bus rasta matuojant.

3). Šlaulių apskrityje:

a) iš Felicijono Karpio Einoreičių pal., Šiaulių valsčiaus apie 352,35 deš. ir Bagdoniško (Sakalauskiškio) pal., Pašlaušės valsčiaus, apie 190,61 deš., o viso apie 542,97 deš., daugiau ar mažiau, kiek rasta bus matuojant.

b) iš Olgos Alsufjėvienės Čigoniškių pal., apie 360 deš., daugiau ar mažiau, kiek rasta bus matuojant.

c) iš Tomo Gorskio iš Plausgailių - Pašvagrių palivarko Šaukėnų valsčiaus 260 deš., paliekant savininkui sodybą su likusia žeme.

4). Raseinių apskrityje, Raudonės valsčiuje iš Marijos Tiškevičienės Maninos palivarką apie 180 deš., daugiau ar mažiau, kiek bus rasta matuojant.

5). Trakų apskrityje:

a) iš Aleksandro Ekmano iš Jegorovskos palivarko 81 deš. kartu su triobėsiais.

b) iš Genriko Matusevičiaus Vincentopolio pal. Žaslių valsč., apie 50 deš. Bernadinkos - Tudose pal. apie 96 deš. ir buv. skinimais tarp jų apie 90 deš., o viso apie 236 deš., bet ne daugiau 255 deš.

6). Iš Elzbietos Gudima - Adamovič, iš jos valdomo Butlerių (Senosios Zagarės) dvaro žemės neimti, kadangi tame dvare, savininkės pareiškimu yra viso ne daugiau 260 deš. žemės, o žinomis, Ministerija tą dvarą valdant patirtomis dar mažiau, o Kleinsanso miškas - tyrelis - durpynai, - pelkės apie 475 deš. nėra atiduotas jos valdymui ir įstatymu rugpiūčin 14 d. yra nusavintas; neišaiškinta taipogi dokumentaliai, kad miško savininkas yra ta pati Gudima - Adamovič.

7). Klausimo išsprendimą apie paėmimą iš Juozo De Faria - E - Castro žemės nuosavybės Mūkūnų palivarko, apie 421 deš. atidėti, turint omenyje savininko įgaliotinio pareiškimą, kad atskajčius nusavintus miško plotus ir turint omenyje jau paimtą karių žemę aprūpinimo reikalams žemės plotą, iš jo paimta visa įstatymo nustatyta norma, kad surinkus žinias apie nusavintus miškų plotus.

D. J. Blynas

Komisijos Sekretorius. Vedėjas.

Generalinio Štabo pranešimai.

1920—XI—24.

Kairiajam Vilijos krante keliose vietose įvyko žvalgybos susirėmimų. Kitur fronte ramu.

Atkirstoji mūsų užpakaly lenkų raiteliai vakar pasitraukė iš Traškūnų ruožlo (Rubikų ežero ruožta). Įvyko su jais keliose vietose nežymių susirėmimų, kadangi jie, vengdami kovos, stengėsi pasprukti į savuosius.

20—XI—25.

Kairiajam Vilijos krante vakar apie 20 val. lenkų žvalgyba puolė mūsų sargybą ties Padvaronimis, bet buvo atmušta ir suryta.

Kitur nieko ypatingo.

20—XI—26.

Kairiajam Vilijos krante vakar lenkų žvalgai apsiėmė mūsų sargybas Piktoniškių, Padvaronių ir Markuciškių kaimuose. Mūsų žvalgai išmūšė sustiprintą priešo žvalgybą iš Pribančių kaimo, kur lenkai buvo atvykę pasiplėšti. Mūsų kaimo mūsų žvalgai paimė 2 lenkų kareivių į nelaisvę.

Kitur nieko ypatingo.

20—XI—27.

Ties Lebedžių kaimu (kairiajame Vilijos krante prie Zailgų ežero), Paspiciais (5 km. į rytus nuo Musninkų) ir Inturke įvyko nežymūs susirėmimai su priešininku.

Ežerėnų kriptini lapkričio 25 d. lenkų 9-to pulko (3-ios legiónų divizionos) trys kuopos atvyko į Salakus, apsiėmė miestelį ir vėliau išplėšė.

Kitur nieko ypatingo.

20—XI—28.

Vakar apie 15 val. kairiajam Vilijos krante ties Padvaronimis prie mūsų sargybos buvo priartinę lenkų žvalgai, kurie buvo atmušti.

Kitur ramu.

20—XI—29.

Visuose fronto baruose ramu.

20—XII—1.

Vakar kairiajame Vilijos krante lenkų žvalgai 22 val. buvo užpuolę mūsų sargybą ties Padvaronimis, o 23 val. lenkų sustiprinta žvalgyba, priartinę prie mūsų pozicijų ties Jončiūnų kaimu (prie ež. Giluol) ėmė tas pozicijas apšaudyti.

Bet mūsų ugnimi visos tos lenkų žvalgų partijos išsklaidytos.

Sulyg padaryta su Lenkų valdžia sutartimi dėl ginklų sustabdymo tarp mūsų ir Želigovskio kariuomenių, tokiai ginklų sustabdymas vakar 24 val. buvo jau fronte įvykdytas.

Gener. Štabo Viršininkas
Pol. KLEŠČINSKAS.

Žinios.

Lietuvoje.

Iš Klaipėdos krašto. Čia plačiai pasklydo gandai, kad vieton dabar čia esančio Alpių šaulių bataliono, Klaipėdon netrukus atvyksias juodųjų negrų batalionas. Klaipėdos Prekybos Rūmai vienu balsu nutarė reikalauti, kad Klaipėdos krašto likimas būtų kuogreikčiausia išspręstas; nutarimas įteiktas laikinajai krašto vyriausybei. Valdininkai, kurie ligi šiol buvo priimami laikinai, dabar leista prilygti ligi gyvos galvos. Lietuvių atmetas Aukštuolaitis stengiasi įsitaikyti prancūzams ir nustatyti juos prieš Lietuvos vyriausybę. Klaipėdos prancūzai kartoją lenkų šmežtus apie Lietuvą. Klaipėdos krašto ūkis esąs visai arti suirutės: Klaipėdos mieste ir kituos miesteliuose jau dabar nebėra duonos. Bet Klaipėdos visvokiečiai pakėlė galvas ir reikalauja, kad Klaipėdos kraštas Dančigo pavyzdžiu taptų sąvarankiška valstybė. To krašto okupantai — prancūzai labai rūpinasi įkurti Klaipėdoje Lenkų konsulatą (pasiuntinybę) ir apskritai aiškiai linksta Lenkų pusėn.

Mūsų belaisvių reikalai. Mūsų Užsienių viceministeris pareikalavo iš Lenkų užsienių reikalų ministerio, kad kuo veikliausiai būtų apmainyti mūsų belaisviai, kurie be priežasties jau 10 dienų laikomi Gardine.

Karo paliaubos su lenkais. Lietuvos Vyriausybė sutiko pasirašyti karo paliaubų sutartį tarp Lietuvos ir Lenkų generolo Želigovskio vedamos kariuomenės, kad paigvynus Lenkų valdžiai tos kariuomenės iš jos okupuotos teritorijos išvedimą???

Tėvai gražina vaikus kariuomenėn. Nesenai pabėgo iš savanorių pulko vienas kareivis. Po poros dienų jo tėvas atėjo su pabėgėliu į pulką, kur kareivių akyse išbarė jį, paprašė kuopos vado jam dovanoti ir vėl priimti į savanorių eiles.

Iš Vilniaus. Geležinkelio susisiekimas tarp Vilniaus ir Varšuvos jau nuolatinis. Traukiniai vaikščioja kas trečiadienis ir kas šeštadienis. Kellonė tesias dvi dienas, nes keleivius sulaiką karo sargybos.

Daugelis Vilniaus kooperatyvų dėl prekių stokos būsią priversti nustoti veikti.

— Lapkričio 13 d. per Darbininkų sąjungos susirinkimą, Želigovskio agentam suagitavus, pavyko praversti nutarimą išrinkti naują sąjungos valdybą tiksliai iš Lenkijos šalininkų.

— Lapkričio 22—23 d. naktį Želigovskininkai suėmė 16 Vilniaus lietuvių mokyklų mokytojų ir mokinių. Suėmimų priežastis nežinoma.

— Vilniaus lenkų laikraštis „Dziennik Wileński“ mano, kad Tautų Sąjunga atmesianti lenkų vyriausybės siūlomą plebiscitą Vilniaus srityms per susirinkimus (vairiose krašto vietose, taip pat ji atmesianti ir visuotiną balsavimą. Tautų Sąjunga esanti linkus padaryti patikimumo vyrų rinkimus ir pavesianti jėmimą klausimą spresti. Žinoma, tai labai patiktų lenkamams.

— Daug kalbama, kaip čia pagerinus maisto padėtį Vilniuje. Užsieniuose per Varšuvą užsakyta daug produktų, bet nėra pinigų jiems nupirkti. O dabar maisto produktų kainos tokios: rugių pūdui 700 lenkų markių, bulvių—120, sviesto syvarui—160, pieno kvortai—25, smetonos kvortai—85, 10 kiaušinių—100, lašiniui—1300, kjaulienai—1440, avienai ir jautienai—1300 ir t. t.

— Vilniaus lenkų laikraščiai skundžiasi, kad pabėgę iš Vilniaus nuo bolševikų piliečiai atvažiuoja dabar į Vilnių, bet nepasilieka, o grįžta atgal iš kur atvažiavo, kur geriau gyventi, nes padėtis Vilniuje esanti netikra, kaip praneša tie patys laikraščiai, karo valdžios įsakymu esąs sustabdytas pabėgėlių gražinimas į Vilnių — Lydos srityje dėl susisiekimo sunkumo. Į Varšuvą išvažiavusi geležinkelininkų delegacija atgabenti atgal Vilnių evakuotų Varšuvon kooperatyvų, geležinkelių dirbtuvių mašinų ir išgauti neišmokėtų jų tarnautojams algų.

— Vilniaus lenkų valdžia esanti labai susirūpinusi rinkimais į Vilniaus žemių seimą. Paruošiamųjų darbų prieky stovįs p. Wl. Gilyztor.

Nesutikimai tarp Želigovskininkų. Pariečiuose (netoli Druskininkų) lenkų kariuomenės dalys pakėlė kovą tarp savęs. Priežastis, įsakymas pasienio sargybai eiti į Vilnių. Sargybai atsisakius, jai priversti buvo atsiųstos kitos dalys, dėl ko kilusi kova. Buvo kovota 2—3 valandas; yra sužeistų ir nukautų.

Pulk. Cherdogny Kaune. Lapkričio 23 d. pulkininkas Chardigny su kitais Tautos Sąjungos Kontrolės Komisijos nariais atvažiavo į Kauną.

Lenkų žverbiškumas. Kaip praneša baro gydytojai, lenkai vartoja sprogstamąsias kulkas.

Vilniaus Varšuvos derybos. Vilniaus „valdžia“ praneša, kad tarp Varšuvos komiteto ir Vilniaus „valdžios“ eina derybos, kam turi priklausyti Lydos apskritys—Lenkam ar Vidurinei Lietuvai.

Karo paliaubų salygos. Lap. 29 d. Lietuvos valdžios, Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos ir lenkų vyriausybės atstovų pasirašyta karo paliaubų sutartis tokiomis salygomis:

1) Karo veiksmai tarp Lietuvos ir generolo Želigovskio kariuomenės pasibaigę 1920 m. lapkričio 30 dieną 24 val.

2) Tuojau karo veiksmams pasibaigus karo belaisviai bus pavesti Militarinei Kontrolės Komisijai.

3) Tarp dvejų kariuomenių bus nustatyta neitrinė zona. Belaukiant, kol Kontrolės Komisija išves tos zonos sienas, priešakinės abiejų pusių kariuomenių dalys liks dabar jų laikomose vietose. Paskutinėmis žiniomis toji neitrinė zona jau išvesta.

Užsieny:

Lietuvos protestas Tautų Sąjungoje. Lietuvos pasiuntinys įteikė Tautų Sąjungos pirmininkui protestą notą prieš Želigovskio kariuomenės 15 lenkų reguliarių divizijos sustiprinimą, kas yra nusidėjimas prieš 16 Tautų Sąjungos straipsnį.

Lenkai demobilizuojasi. Lenkų Karo Ministeris generolas Sosikovskis pareiškęs, kad esąs išdirbtas smulkus demobilizacijos planas, kuriuo daug kareivių būsią paleista namo. Tas pats generolas pažymėjęs, kad ta demobilizacija parodysianti, jog lenkai norį taikos. Paskutinėmis žiniomis, lenkų vyriausybė išleidusi įsakymą paleisti paskutinių septynerių metų naujokus.

Pulk. Chardigny—vadas? Iš Liono praneša kad į lietuvių ir lenkų ginčijamas sritys, manoma esą, siūsti belgų viena kuopa ir vienas kulkosvaidžių skyrius, o anglių, prancūzų ir ispanų po 2 kuopas ir vienas kulkosvaidžių skyrius. Laukiama Skandinavų valstybių atsakymo. Visos tos mišrios kariuomenės vadas būsiąs dabartinis T. S. Kontrolės Komisijos pirmininkas pulk. Chardigny.

Bolševikai prieš Želigovskį. Yra gaudų, kad bolševikai sukoncentravę Drisos—Poločko ruošte žymių pajėgų, kuriomis rengiasi pulki Želigovskio kariuomenę, aiškindamiesi, nenusidėsią karo paliaubon su lenkais, nes lenkų vyriausybė nekarta pareiškusi, kad Želigovskio kariuomenė nesanti lenkų kariuomenės dalis.

Ir prancūzai kankina lietuvių belaisvius. Krašto Apsaugos Ministerija gavo laška devyniolikos mūsų kareivių, pabėgusių iš lenkų nelaisvės ir paklūvusių į prancūzų okupuotą Slezijos kraštą, kur prancūzai laiko juos lenkų nuplėštus, internavę Tarnavicių kareivinėse nieko jiems neduodami. Jie prašo greičiau gražinti juos namo.

Oficialinė dalis.

Armijos Teismas skiria teisiamajam posėdžiui Kaune nagrinėti:

1920 m. gruodžio mėn. 4 dieną: Lenkų kareivio Makso Adlerio, kaltinamo 6 p. 108 ir 275 B. St. str. str. ir Y. V. A. I. 14 §. byla (489).

1920 m. gruodžio mėn. 6 dieną: Kareivio Jono Valento, kaltinamo 134 K. B. St. str., byla (488).

Vyr. Leitenantas Budrevičius.
Armijos Teismo Sekretoris.

Ekzaminai karo valdininko laipsniui įgyti. Įgyti teisės būti pakeltam į 1-ji karo valdininko laipsnį 3. m. gruodžio mėn. 15 dieną skiriami prie Karo Mokyklos egzamenai. Bus egzaminuojama „Lietuvos Kariuomenė“ įsakymo 171 Nr. nustatyta programa. Norintieji egzaminuotis privalo ne vėliau 3. m. gruodžio mėn. 14 dienos atvykti su dokumentais, atestacija, mokslo cenzo liūdymu, *) apie tarnybos hėgį žinių lapu—Karo Mokyklos Viršininko žinion.

Įsak. Kar. N 478.

Pašalpos grįžusiems iš lenkų nelaisvės. Skelbiu žiniai ir vadovavimuisi, jog Ministerių Kabinetas 3. m. lapkričio 3 d. nutarė leisti Krašto Apsaugos Ministerijai, susitinojus su Valstybės Kont-

*) Mokslo cenzo—nežiniam girnazijos 4 klasių kurso. Red.

ole, išduoti nukentėjusiems kariškiams, grįžusiems iš enkų nelaisvės, šias pašalpas:

1) karininkams, karo valdininkams ir gydytojams kareivio aprėdymą (nemokamai) ir iki 2000 auks. pašalpos pinigais.

2) kareiviams aprėdymą ir 100 auks. pašalpos.
sak. Kar. N 482.

Apdovanoti kariai.

1. Už atsižymėjimą mūšiuose su priešu Vilniaus miesto ir apskrities komendantūros leitenantas **Vladas Puivinskas** apdovanojamas 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“ su kardais.

2. Už pasidarbavimą Tėvynės labui, Vilniaus miesto ir apskrities komendantūrą formuojant, leitenantas **Vladas Petronaitis** apdovanojamas 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“ be kardų.

Isak. Kar. N 484.

Redakcija gauna daug paklausimų žemės reikalu. Todel kiekvienas karys turi gerai išiskaityti „Įstatymą kariams žeme aprūpinti“, kuris tą reikalą išaiškina jei kam kils abejonių, neaiškumų, pasižadam paaiškinti.
Redakcija.

Įstatymas kariams¹⁾ žeme aprūpinti.

Š. m. liepos mėn 26 d. Steigiamojo Seimo priimtas.

1. Kariai, Lietuvos piliečiai, bežemiai ir mažazemiai, kurie savo noru arba Lietuvos Vyriausybės šaukiami, stoja Lietuvos kariuomenėn ginti Lietuvos nepriklausomybę ir, gindami ją nuo priešininkų, nebuvę teismo baudžiami ir ištikimai tarnavo kariuomenėje lig karo pabaigos ir demobilizacijos, turi pirmenybę prieš visus kitus gauti žemės iš Valstybės.

Pastaba 1. Žemės negauna kariai, kurie buvo teismo nuteisti už kriminalinius ar tėvynės išdavimo nusikaltimus, kuriuos seka teisių susiaurinimas Baudž. Statuto 29 ir 30 §§, taip pat tie kariai, kurie nemoka žemės ūkio darbų dirbti ir turi kitų gyvenimo šaltinių.

Pastaba 2. Tie kariai, kurie ištikimai, kariuomenėje yra tarnavę ir dėl suželdimo arba sveikatos nustojimo yra iš jos visai atleisti, lygiai kaip ištikimai tarnavusiųjų ir nukautųjų ar šiaip mirusiųjų karių šeimos, taip pat atitarnavusieji paskirtą kariuomenės laiką kariai, nors jie iš kariuomenės dar būtų ir neatleisti, žemės gauna pirma kitų karių.

2. Nurodytoji pirmajame šio įstatymo straipsnyje karių teisė, mirus jiems karo lauke arba kitur, einant savo pareigas, perleita vaikams ir žmonai, o jų nesant tėvams.

3. Mažazemis yra tas, kurio paties nuosavybėje yra ne daugiau kaip 10 deš. arba tėvų nuosavybėje ne daugiau kaip 6 deš., skaitant kiekvienam vaikui, bet kad išviso sudarytų ne daugiau kaip 20 dešimt.

4. Šiam reikalui imama:

a) iš esamos Vyriausybės žinioje visų rūšių Valstybės žemės;

b) iš priveržiamai imamų iš privatinų savininkų, turinčių nuo 300 deš. lig 800 deš. iki 15%, o iš turinčių daugiau kaip 800 deš. iki 30%.

Pastaba. Žemė iš privatinų savininkų imama su jos dydžiu atatinkamų gyvų ir negyvų inventorium sėklos ir kitos mantos skaičium.

¹⁾ Žodis „karys“ vartojamas vieton „kariškis“.

5. Jei, einant kariams žeme aprūpinti įstatymo 4 ir 9 punktais, pasitaiko gretimųjų kaimų ar šiaip žemės savininkų įterptųjų žemių ar prorėžių ir jei su jų savininkais nesiseka geruoju susitari, reikalui esant, gali būti ta žemė imama priverstinai. Tais atsitikimais vieton parceliacijos tikslam imamos žemės iš prorėžių, savininkams atatinkamose vietoje sutelkiama atatinkamos vertybės žemės plotas.

6. Žemei priverstinai imti iš privatinų savininkų yra sudaroma kiekvienoje apskrityje komisija iš taikos teisėjo, apskrities savivaldybės nario ir Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos atstovo pirmininkaujant taikos teisėjui.

7. Kaip Valstybė atsiteis paimtųjų žemių savininkams, ir kuriomis sąlygomis šio įstatymo žeme aprūpintieji karo žmonės pataps jos savininkais—nulems Steigiamasis Seimas.

8. Komisijų šiam reikalui nužiūrėtoji žemė kiekvienu žygiu pajmama nusprendus Vyriausiajai Komisijai Kariams žeme Aprūpinti, kuri turi susidėti iš Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų, Vidaus Reikalų Krašto Apsaugos ir Teisingumo Ministerijų, Ministeriui pirmininkaujant. Vyriausios Komisijos nusprendimai galutini.

9. Vienam kariui duodama žemės tokia sąlyga, kad jo nuosavybėje būtų iš viso prie daikto:

- | | |
|--------------------|-------------|
| a) 1-os rūšies nuo | 8 — 12 deš. |
| b) 2-os | 12 — 16 |
| c) 3-os | 16 — 20 |

10. Kiekvienam tokiam besikuriantiam ūkii Valstybės lėšomis yra duodama vieno karto pašalpa ligi 100 kelmų nuo 6 ligi 9 verškų drūtumo ir sėkla ligi 30 pūdų žeminių ir 50 pūd. vasarių javų.

11. Aprūpinus žeme vietos karius, gali gauti žemės ir vietos bežemiai ir mažazemiai, pirmoj eilėj tie mažazemiai, kurių laukas prie skirstomo dvaro lauko priena ir tie to paties dvaro darbininkai, kurie yra vede, turi vaikų ir seniau tame dvare gyvena. Tokie mažazemiai ir bežemiai gali gauti ligi 20 deš. žemės sulig 7, 12 ir 13 punktų taip kad su jų anksčiau valdomąja žeme būtų ne daugiau kaip 20 deš.

Pastaba. Prie mažazemių ir bežemių ne karių 10 punktas netaikomas.

12. Ciutoji žemė negal būti kitam perduota ar kitokiu būdu perleista be Vyriausybės sutikimo. Tokiais atsitikimais Vyriausybė turi teisės atgal atslimti žemę atlyginama trobesių pastatymo ir padarytųjų žemės pagerinimų išlaidas.

13. Išnuomuoti leidžiama tik Vyriausybės žinia šiais atsitikimais:

a) mirus šeimos galvai ar jam ilgiau susirgus ir esant dar nesnaugusiems vaikams,

b) pašaukus šeimos galvą į kariuomenę ar rinkimų keliu, einant jam visuomenės arba Valstybės pareigas, dėl kurių pačiam negalima ūkininkauti.

Pastaba. Gavus žemės pirmaisiais ar antraisiais metais su Apskrities Žemės Ūkio Komisijos leidimu gali gauti žemę išnuomuoti.

Pasirašė: E. Respublikos Prezidento pareigas Steigiamojo Seimo Pirmininkas **A. Stulginskis**, Ministeris Pirmininkas **D-ras K. Grinius**.

Is. K. 440 N.